

Veehouder Haverkate probeerde sinds augustus 2004 het celgetal van zijn veestapel te verlagen. Niets leek te helpen. Een strikte scheiding van hoogcelgetalkoeien bleek de omslag te geven van 400.000 cellen per milliliter naar gemiddeld 150.000.

Vier jaar geleden steeg het tankcelgetal boven de 400.000 cellen per milliliter. Een korting op het melkgeld en de afvoer van een aantal dieren waren de consequenties voor het bedrijf van Haverkate. Twee zomers bleef het celgetal kort onder de 300.000 tot in 2004 de limiet van 400.000 opnieuw werd overschreden. 'Het geometrisch celgetal bleef net onder de

ning dat we goede maatregelen hadden genomen, maar zijn conclusie luidde dat de zogenaamde schone of laagcelgetalgroep te zwaar besmet bleef', aldus Haverkate.

Grootschalig celgetalonderzoek

In november 2004 nam Sol de bedrijfssituatie door. Op dat moment had bijna dertig procent van de koeien een individueel cel-

Gudie Haverkate: 'Nu weet ik precies welke tien koeien het zijn die de hoogte van het tankmelkcelgetal bepalen'

Hoogcelgetalkoeien consequent apart

Haverkates veestapel kampte met Staphylococcus aureus

getal, dus we kregen gelukkig geen korting', vertelt Gudie Haverkate (50). 'Maar dat het continu zo hoog is, daar baal je wel van. We hebben genoeg om over te prakkiseren, ik wil niet ook nog over een hoog celgetal hoeven piekeren.'

Samen met zijn broer Johan (49) houdt Gudie Haverkate 90 melkkoeien en 1800 vleesvarkens in Ambt Delden. Als 'koeienman' van het bedrijf voerde Gudie in de afgelopen jaren regelmatig overleg met de voerlichter en de dierenarts om het hoge celgetal van de veestapel terug te dringen. Uit onderzoek bleken vooral Staphylococcus non-aureus (CNS) en Staphylococcus aureus (SAU) de veroorzakers te zijn. Om deze vormen van subklinische mastitis tegen te gaan, trof de veehouder verschillende maatregelen: drie keer per dag de boxen schoonmaken, één doek per koe bij het voorbehandelen, preventief dippen en een aparte groep met hoogcelgetalkoeien. Haverkate: 'Geen enkele maatregel had blijvend resultaat.'

Over de begeleiding van de dierenartsenpraktijk in Goor en van Hendrix UTD-voerlichter Robert van der Aa heeft Haverkate geen klagen, alleen ook die bronnen raakten uitgeput bij het aandragen van nieuwe maatregelen. 'Uiteindelijk heeft dierenarts Jan Sol van de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) op verzoek van Van der Aa ons bedrijf bezocht. Sol was van me-

getal boven de 250.000. De hoogcelgetalkoeien vormden destijds al een aparte groep die als laatste door de melkput ging. Ondanks deze verdeling in twee groepen, aangevuld met de overige maatregelen die Haverkate nam, bleek ook in de 'gezonde' groep de infectiedruk te hoog. Om een duidelijkere scheiding tussen beide groepen te kunnen hanteren, werden op advies van

Sol melkmonsters van alle dieren met een te hoog celgetal onderzocht. Voor monstername bij de koeien hanteerden ze de norm van een celgetal boven de 250.000, voor vaarzen was de norm meer dan 150.000 cellen per milliliter melk. Het was voor Haverkate een hele klus om van ieder dier de vier kwartieren apart te onderzoeken. 'Meer dan honderd monsters heb ik

moeten nemen, je wilt niet weten hoeveel tijd dat kost', verzucht de veehouder. 'Maar je weet daarna wel precies hoe je een dier moet behandelen. Een koe met een individueel celgetal van 250.000 kan drie kwartieren goed hebben en bij de vierde 800.000 scoren.'

Alle monsters gingen vanuit Ambt Delden naar de GD voor bacteriologisch onderzoek en celgetalbepaling. Naar aanleiding van de uitslag werden de hoogcelgetaldieren in een aparte groep geplaatst. 'We hadden die scheiding al, maar met de monsters als basis kon deze nog scherper.'

Van elk dier in de hoogcelgetalgroep werd in overleg met de dierenarts bepaald of de koe behandeld moest worden of niet. Koeien die al eerder behandeld waren en waar-

van het celgetal nog steeds op een te hoog niveau lag, bleven in deze groep en werden met antibiotica drooggezet of zijn afgevoerd.

Na iedere melkcontrole nam Haverkate opnieuw monsters van de hoogcelgetalkoeien in de schone groep en van de behandelde dieren in de hoogcelgetalgroep. Een tijdrovende taak, stelt de veehouder:

'Het is niet alleen monsters nemen. Alle gegevens moeten ook op papier goed geordend aangeleverd worden. Al die tijd, daar wil je niet te veel over nadenken. Je wilt tenslotte ook de ergernis van het hoogcelgetal kwijt.'

Afvoer van koeien

Inmiddels is het werk rond het nemen van de monsters drastisch verminderd. Bij aanvang van de intensieve aanpak bestond de groep hoogcelgetaldieren uit 25 dieren. Die is nu teruggebracht naar tien stuks. Koeien die een verlaging in het celgetal beneden de gestelde waarden lieten zien, verhuisden terug naar de laagcelgetalgroep.

Wanneer Haverkate zijn ligboxenstal in

'Om het probleem kwijt te raken, moeten bepaalde dieren nu eenmaal afgevoerd worden. Vroeger heb ik al eens de wijze raad gekregen niet gek te zijn met een koe. Voor het bedrijf is het beter om gek te zijn met het hele koppel.'

In de stal staan tegenover de probleemgroep de droge koeien met daarnaast een aparte groep met pinken die op punt van kalven staan. Op deze manier wil Haverkate voorkomen dat de vaarzen direct in aanraking komen met eventuele besmette dieren; opnieuw een maatregel die na het ontstaan van de celgetalproblemen is ingevoerd. 'Deze zomer zal het voor ons echt duidelijk worden of alle aanpassingen geholpen hebben. Op het moment gaat het goed, gemiddeld ligt ons tankcelgetal op 150.000 cellen per milliliter.'

Tijdens zijn verhaal pakt Haverkate de map met productiegegevens te voorschijn. De gegevens die hij de laatste maanden over het celgetal verzamelde, vormen een pak papier van enkele centimeters. Tussen deze gegevens haalt hij de MPR-uitslagen te voorschijn. De jongste melkcontrole toont een rollend jaargemiddelde van 10.151 kg melk met 4,48% vet en 3,45% eiwit op basis van 91 koeien.

'We hebben goed gemolken de laatste maanden', klinkt het tevreden. En dat is waar het Haverkate om gaat: 'Streven naar een heel laag celgetal vind ik onzinnig. Melk met een hoog eiwit is belangrijker, daar wordt tenminste voor betaald.'

Christel van Raay

